

duo sunt: *malitia moralis*, atque præterea *actio ipsa*, seu entitas physica actionis. Prima, utpote mera privatio rectitudinis vel ordinis moralis, non requirit causam efficientem, sed potius *deficientem*, ac proinde in solam causam secundam refundi potest, quæ defectibilitati est obnoxia, minime vero causæ primæ, quæ nulli defectibilitati potest subesse. Præmotio igitur Dei, qua Dei, actionem moraliter malam attingit quoad entitatem actionis, quæ bona est bonitate metaphysica seu transcendentali, non vero quoad malitiam moralem, quæ ipsi conjungitur ad eum fere modum, quo motus tibæ curvæ ab anima tamquam ab efficienti causa procedit; claudicatio vero, seu defectus rectitudinis motus, non ab anima, sed a defectuosa dispositione tibæ originem ducit.

FINIS TOMI SECUNDI.

INDEX VOLUMINIS SECUNDI

LIBER QUARTUS

METAPHYSICA GENERALIS SEU ONTOLOGIA

CAPUT PROEMIALE IN UNIVERSAM METAPHYSICAM

	Pag.
§ I. Metaphysicæ nomen, origo et notio generalis.....	1
§ II. Metaphysicæ objectum, divisio, nomina.....	4
§ III. Metaphysicæ ratio et attributa.....	6
§ IV. Metaphysicæ dignitas et utilitas.....	7

ONTOLOGIA

CAPUT I. De ente ac ejusdem principiis.....	9
Art. I. De notione entis.—Communis notio et denominatio entis.—Significata ejusdem.—Thesis 1. ^a — <i>Ens, si nominaliter sumitur, constituit prædicatum essenziale rerum omnium; si vero sumatur per modum participii, non nisi de Deo essentialiter prædicatur.</i> —Thesis 2. ^a — <i>Ens, nec est genus logicum, nec contrahitur ad inferiora per differentias logicas, sed per modos exprimendi realitatem et essentias rerum.</i> —Corollaria.—Solvuntur objectiones.—Scholium circa ontologismum..	9
Art. II. De principiis constitutivis entis.—Principia compositionis et principia cognitionis.....	16
§ I. De actu et potentia.—Quid nomine actus et potentia.—Quomodo Deo et creaturis conveniat ratio actus.—	

	Pag.
Dupliciter actus dici potest admixtus potentiæ.—Præcipuæ divisiones actus et potentiæ.—Thesis 1. ^a — <i>Omne ens creatum constat actu et potentia</i> .—Thesis 2. ^a — <i>Existit in creaturis potentia passiva obedientialis quoad actus naturæ vires excedentes, sive quoad effectus supernaturales</i> .—Solvuntur objectiones.....	16
§ II. De essentia et existentia.—Ens, quatenus concretum ex essentia et esse.—Notio essentiæ in communi et variæ ejusdem definitiones.—Essentia physica et essentia metaphysica.—Proprietates vel attributa essentiæ.—Difficultas cognoscendi rerum essentias.—Thesis 1. ^a — <i>Rerum essentia immutabiles sunt, si in seipsis seu secundum se spectentur</i> .—Thesis 2. ^a — <i>In rebus creatis essentia realiter distinguitur ab existentia</i> .—Solvuntur objectiones.....	20
§ III. De supposito et subsistentia.—Notio subsistentiæ ejusque declaratio.—Quid nomine suppositi et personæ.—Thesis 1. ^a — <i>Subsistentia realiter distinguitur a natura, quæ in ea per eam subsistit</i> .—Thesis 2. ^a — <i>Subsistentia, non in mera negatione, sed in entitate vel actualitate positiva consistit</i> .—Solvuntur objectiones.—Scholium circa opinionem Locke quoad personalitatem humanam.....	30
Art. III. De principiis cognitionis entis.—Varia genera propositionum et judiciorum.—Primum principium cognitionis triplici sensu potest accipi.—Nullum datur in nobis principium primum transcendentale veritatis seu cognitionis.—Opinio Kant circa judicia synthetica a priori.—Thesis 1. ^a — <i>Judicia synthetica a priori, ad sensum Kant, sunt prorsus rejicienda</i> .—Thesis 2. ^a — <i>Primum principium, tum demonstrationis tum præsuppositionis, est principium contradictionis</i> .—Corollarium.—Solvuntur objectiones.—Scholium circa opinionem Rosmini quoad judicia primitiva.....	35
CAPUT II. De proprietatibus entis.....	44
Art. I. De proprietatibus entis in genere.—Quinque proprietates entis assignantur.—Harum collatio inter se cum ente.—Sunt relationes rationis.....	44

	Pag.
Art. II. De unitate, identitate et distinctione.—Notio et ratio unitatis.—Unitas transcendentalis et unitas numerica.—Unitas simplicitatis et unitas compositionis.— <i>Unum per se et unum per accidens</i> .—Notio identitatis.—Ejusdem divisio et genera.—Distinctio.—Realis et rationis.—Substantialis, accidentalis et modalis.—Distinctio rationis ratiocinatae et rationis ratiocinantis.....	45
Art. III. De veritate.—Verum transcendentale seu metaphysicum.—Nihil addit enti nisi relationem rationis.—Quo sensu convertatur cum cognoscibilitate rei.—Corollaria.—Verum triplici ratione potest definiri.....	50
Art. IV. De bono et perfecto.—Notio boni in genere.—Bonitas transcendentalis et bonitas actualis.—Bonum verum et bonum apparens.—Boni divisiones.—Perfecti notio seu definitio.—Perfectio essentialis et perfectio accidentalis.—Perfectio virtutis et perfectio finalis.—Perfectio simplex et mixta.—Perfectio formalis, virtualis et eminens.—Corollarium.....	53
Art. V. De pulchro.—Notio pulchri.—Quo sensu identificatur cum bono.—Superaddit bono ordinem ad facultatem cognoscitivam.—Ratio formalis seu essentia pulchri.—Pulchrum absolutum et relativum.—Pulchritudo sensibilis et pulchritudo spiritualis.—Facultas pulchri exsurgit ex intellectu et imaginatione.—Sensio pulchri.—Notio sublimis.—Rejicienda notio pulchri, quam Gioberti tradit.—Exponitur theoria summaria pulchri.—Pulchrum, quatenus effectus hominis esse potest.—Notio, definitio, et munera æstheticae.....	55
Art. VI. De Malo.....	62
§ I. Notio et divisio mali.—Malum sumi potest concrete et formaliter.—Notio mali formaliter accepti.—Cujus boni sit privatio.—Bonum est causa mali, hoc tamen non habet causam per se.—Malum physicum et malum morale.—Rejicitur opinio Leibnitz circa malum metaphysicum.....	62
§ II. Error Manichæorum et Bayle circa originem mali refe-	

	Pag.
llitur.—Thesis — <i>Repugnat, dari primum aliquod principium, quod sit summe malum.</i> —Solvuntur objectiones.....	64
CAPUT III. De causis entis.....	70
Art. I. Generalis notio ac divisio causæ.—Notio causæ in genere ejusque discrimen a principio.—Præcipuæ conditiones ad rationem causæ requisitæ.—Quatuor causarum genera, nempe, causa <i>materialis, formalis, efficiens</i> et <i>finalis</i> .—Causa instrumentalis et causa exemplaris.—Quid requiratur ad rationem instrumenti.—Comparatio causarum tum ad invicem, tum prout effectum respiciunt.....	70
Art. II. De causa efficiente.....	73
§ I. Causa efficiens prout <i>in actu primo</i> et prout <i>in actu secundo</i> .—Nec successio nec sola connexio sufficiunt ad rationem causæ efficientis.—Notio et definitio causæ efficientis.—Exponitur origo notionis causæ et principii causalitatis.—Occasionalismus.—Thesis 1. ^a — <i>Substantiæ spirituales creatæ virtute activa donantur, suntque proinde vere et proprie causæ efficientes.</i> —Thesis 2. ^a — <i>Corpora etiam agendi vi prædicta sunt, veramque rationem causæ efficientis obtinent.</i> —Solvuntur objectiones.....	73
§ II. De causalitate causæ efficientis.—Quotuplex assignari possit principium operationis causæ efficientis.—Thesis 1. ^a — <i>Principium quo radicale agendi in substantiis corporeis est forma substantialis.</i> —Thesis 2. ^a — <i>Principium quo proximum vel immediatum actionis in substantiis creatis, non est ipsa essentia vel substantia, sed potentiæ seu vires activæ, quæ ab ipsa realiter distinguuntur.</i> —Solvuntur objectiones.....	80
§ III. De divisione causæ efficientis.—Causa <i>per se</i> et causa <i>per accidens</i> .—Causa principalis et causa instrumentalis.—Causa prima et causa secunda.—Causa universalis et causa particularis, æquivoca et univoca.—Causa adæquata et causa inadæquata.—Causa libera et causa necessaria.—Causa physica et causa moralis.....	85
Art. III. De causa finali.....	86
§ I. De notione et causalitate causæ finalis.—In quo sita sit	

	Pag.
causæ finalis causalitas tam <i>in actu primo</i> , quam <i>in actu secundo</i> .—Causa finalis habet rationem veræ causæ.—Apprehensio finis est conditio <i>sine qua non</i> causalitatis ejusdem.—Triplex modus agendi propter finem.—Definitio causæ finalis.....	86
§ II. De existentia causæ finalis.—Opinio Spinozæ et Robinet.—Thesis 1. ^a — <i>Agentia intellectualia operantur propter finem directive, atque Deus ipse in operibus ad extra propter finem agit.</i> —Corollaria.—Thesis 2. ^a — <i>Non solum bruta, sed agentia pure naturalia agunt propter finem suo quæque modo.</i> —Solvuntur objectiones—Scholium circa casum, fortunam et fatum.....	89
CAPUT. IV. De præcipuis speciebus entis.....	95
Art. I. De ente finito et infinito.....	95
§ I. Expenduntur notiones entis finiti et infiniti.—Existentia hujus notionis.—Notio infiniti ex tribus exurgit conceptibus.—Refellitur opinio Locke circa originem hujus notionis.—Infinitum categorematicum et infinitum syncategorematicum.—Notio finiti coalescit ex conceptibus entis et limitis.—Refellitur opinio Cartesii quoad originem notionis finiti.....	95
§ II. De possibilitate entis creati infiniti.—Thesis 1. ^a — <i>Repugnat ens creatum, quod sit infinitum secundum essentiam.</i> —Thesis 2. ^a — <i>Repugnat magnitudo seu extensio actu infinita.</i> —Thesis 3. ^a — <i>Repugnat etiam multitudo actu infinita.</i> —Corollarium.—Solvuntur objectiones.—Scholium circa gradum certitudinis prædictarum thesium.....	98
Art. II. De ente possibili et impossibili.—Quid intelligatur nomine possibilis.—Possibilitas potest esse vel interna vel externa.—Utriusque notio.—Triplex genus possibilitatis externæ.—Possibilitas interna nec ex nostro intellectu nec ex rebus existentibus pendet.—Opiniones variæ circa naturam possibilitatis internæ.—Thesis 1. ^a — <i>Possibilitas interna rerum non pendet ex libera Dei voluntate.</i> —Thesis 2. ^a — <i>Possibilitas interna rerum fundamentum habet in</i>	

	Pag.
<i>intellectu Dei ac divina essentia.</i> —Corollaria.—Thesis 3. ^a — <i>Res interne possibles nullum esse in seipsis habent distinctum vel independens ab esse divino.</i> —Solvuntur objectiones.—Scholium circa scientiam <i>visionis</i> et scientiam <i>simplicis intelligentiæ</i> in Deo.....	105
<i>Art. III.</i> De ente substantiali et accidentali.....	116
§ I. De substantia.—Notio communis substantiæ, hujusque notionis origo.—Substantiæ notio, præter permanentiam inter mutationes accidentales, complectitur facultatem existendi in se et per se.—Relatio vel comparatio inter substantiam finitam et accidentia.—Notionem incompletam substantiæ habemus.—Idea substantiæ apud nos duo elementa complectitur.—Non possumus substantiam definire propria et adæquata definitione.—Exponitur ac declaratur definitio seu descriptio substantiæ.—Habemus veram aliquam notionem substantiæ.—Refellitur opinio Locke circa naturam substantiæ.—Quo sensu ratio et notio substantiæ Deo conveniant.— <i>Ens per se</i> varie et multipliciter accipi potest.....	117
§ II. De accidentali ente.—Notio communis accidentis.—Alia sunt absoluta, alia modalia.—Extensio vel quantitas præcipuum locum obtinet inter accidentia corporum.—Opinio veteris et novæ philosophiæ quoad distinctionem accidentium a substantia.—Thesis 1. ^a — <i>Dantur accidentia, quæ a substantiis creatis, quibus insunt, realiter distinguuntur.</i> —Thesis 2. ^a — <i>Non repugnat absolute, accidentia quædam existere sine subjecto, ac proinde quod a Deo hac ratione conserventur.</i> —Solvuntur objectiones.....	125

LIBER QUINTUS

METAPHYSICA SPECIALIS

METAPHYSICÆ SPECIALIS PARS PRIMA

COSMOLOGIA

NOMEN, DEFINITIO ET DIVISIO COSMOLOGIÆ

	Pag.
<i>CAPUT I.</i> De Mundo in genere.....	136
<i>Art. I.</i> De distinctione mundi a Deo.....	136
§ I. Notiones præviæ ac opiniones philosophorum.—Quid pantheismi nomine significetur.—Origo generalis pantheismi.—Pantheismus emanatista, pantheismus realisticus, et pantheismus idealistarum.—Pantheismus Persarum.—Stoicorum.—Neoplatonicorum.—Cousin.—Pantheismus Spinozæ.—Theoria Cousin, qua ex parte pantheismo realistiæ accedit.—Pantheismo idealistiæ et toto vel ex parte adhæret Boudhistarum schola.—Plotinus.—Pantheismus Fichte.—Theoria Schelling.—Hegel.—Præcipua corollaria pantheismi.....	136
§ II. De pantheismo hegeliano.—Exponitur systema pantheisticum Hegel quoad præcipua capita.—Qua ratione constituatur et existat vita Dei, juxta Hegel.—Quid sit creatio juxta ejusdem systema.—Hegelianum systema scepticismum quoque et nihilismum involvit.—Moralem ordinem penitus subvertit.—Ejusdem consecraria practica.....	148
§ III. De pantheismo quoad identificationem substantiæ divinæ et mundanæ.—Principium fundamentale pantheismi.—Thesis 1. ^a — <i>Absurda est identitas substantialis Dei et mundi, quam tueri solet pantheismus.</i> —Thesis 2. ^a — <i>Absurdus est quoque pantheismus, prout a recentioribus sub varia forma proponitur.</i> —Pantheismus Spinozæ.—Idealismus Fichte.—Pantheismus objectivus Schelling.—Scholium circa pantheismum quorundam recentiorum.—Solvuntur objectiones.....	156

	Pag.
<i>Art. II.</i> De origine mundi.....	166
§ I. De notione creationis.—Doctrina D. Thomæ circa creationem.—Discrimen inter creationem et alias actiones.—Gradus fundamentales entium creatorum.—Omnia primo incipiunt per creationem.—Proponitur et declaratur definitio creationis.—Creatio est actio ita propria Dei, ut nulli creaturæ conveniat.—Proprius effectus creationis, quæ talis, est <i>esse simpliciter</i> .—Creatione producitur tota rei substantia.—Creandi vis nulli creaturæ potest communicari.—Idea christiana creationis nihil commune habet cum idea creationis, quam modernus eelectismus docet.—Rejicitur opinio Cousin circa necessitatem creationis.—Quid sentiendum circa cognoscibilitatem creationis viribus rationis humanæ.....	167
§ II. De mundi origine per creationem.—Veterum philosophorum opiniones quoad mundi originem.—Thesis 1. ^a — <i>Mundus originem ducere non potuit ex materia non facta et a se existente</i> .—Thesis 2. ^a — <i>Nec minus absurdum est dicere, mundum ex Dei substantia emanavisse</i> .—Thesis 3. ^a — <i>Mundus per solam creationem ex nihilo ab omnipotenti Deo perfectam oriri potuit</i> .—Corollaria.—Scholium circa creationem mundi ex tempore et cum tempore.—Solvuntur objectiones.	173
§ III. De mundi antiquitate	179
CAPUT II. De principiis primis corporum.....	183
<i>Art. I.</i> Exponuntur præcipua philosophorum systemata circa prima principia corporum.—Systema atomisticum.—Systema dynamicum.—Opinio Leibnitz.—Sententia Kant.—Theoria Boscowico.—Systema atomistice-dynamicum.—Systema scholasticum, seu materiæ et formæ.—Notio et existentia mutationis substantialis in rebus creatis.—Subjectum hujus mutationis atque ejusdem conditiones.—Descriptio hujus subjecti mutationis substantiarum.—Systema Aristotelis, seu <i>materiæ primæ</i> , ut ajebant Scholastici.—Præfata materia prima nullam formam substantialem ex se habet.—Dici potest <i>homogenea</i> negative.—Qua	

	Pag.
ratione et quo sensu <i>privatio</i> dicebatur principium corporum apud veteres.—Necessitas formæ substantialis pro mutatione substantiali corporum concipienda.—Notio et conditiones formæ substantialis.—Descriptio ejusdem.—Formæ substantialis dat <i>esse simpliciter</i> seu primum.—Non producitur per creationem sed per educationem ex potentia materiæ.—Quid sit formam educere ex potentia materiæ.—Forma substantialis dicitur <i>actus primus materiæ</i> triplici præsertim ratione.—Quid intelligatur nomine <i>compositi substantialis</i> .—Quid sibi velit Scholasticorum effatum: <i>esse compositi substantialis est unum simpliciter</i>	184
<i>Art. II.</i> Expenduntur tria priora systemata.—Thesis 1. ^a — <i>Systema atomisticum insufficiens est ac ineptum ad explicanda prima principia essentialia corporum</i> .—Thesis 2. ^a — <i>Rejiciendus quoque dynamismus ut insufficiens pro explicanda corporum essentiali constitutione</i> .—Thesis 3. ^a — <i>Rejicere quoque oportet ut insufficiens systema atomistico-dynamicum</i> .—Scholium circa chemicorum sententiam de re hac..	193
<i>Art. III.</i> Expenditur systema scholasticum.—Thesis 1. ^a — <i>Scholasticum systema, prout supra expositum est, rationabilius præ ceteris explicat corporum prima principia et essentialem constitutionem</i> .—Thesis 2. ^a — <i>Admittenda est in corporibus substantialis generatio</i> .—Quid intelligatur nomine generationis substantialis.—Existentia generationis substantialis necessarium obtinet nexum cum existentia novæ substantiæ.—Corollaria notanda quoad diversos terminos generationis substantialis.—Corruptio substantialis.—Scholium erga utilitatem cognoscendi systema scholasticum circa prima corporum principia.—Solvuntur objectiones	197
CAPUT III. De præcipuis corporum affectionibus.....	212
<i>Art. I.</i> De quantitate seu extensione.—Prædicata insigniora, quæ substantiæ competunt ratione quantitatis.—Quantitas non constituit essentiam substantiæ corporeæ.—Materia prima ratio et radix extensionis.—Thesis.— <i>Distributio in partes integrantes, seu positio unius partis extra aliam, essen-</i>	

- tiam quantitatis constituit.*—Distributio in partes actuales substantiæ congruit ratione quantitatis.—Totum quantitativum discriminatur a toto substantiali.—Corporum impenetrabilitas impediri potest virtute divina.—Exponitur summam modus, quo Christi Corpus in Eucharistia existit.—Assignatur ratio prædictorum.—Scholium circa divisibilitatem materiæ.—Solvuntur objectiones 213
- Art. II.* De motu.—*Sententia veterum Scholasticorum* circa objectum Physicæ.—Nomen *natura* multiplices ac diversas significationes obtinet.—Natura prout est principium motus.—Triplex significatum vel acceptio motus.—Refellitur opinio Cartesii et cartesianorum circa motum.—Motus est accidens ab essentia corporis realiter distinctum.—Corpus non potest in aliud corpus agere, nisi eidem mediate vel immediate jungatur.—*Effatum Scholasticorum: movens et motum oportet esse simul.*—Terminus a quo et terminus ad quem motus..... 222
- Art. III.* De tempore.—Notio durationis.—Quid circa distinctionem durationis a re durante.—Triplex genus entis quoad permanentiam in esse.—Æternitas, ævum, tempus, ipsorumque notio.—Definitio temporis, atque ejusdem declaratio.—Tempus non distinguitur realiter a motu.—Nihil temporis præsens existit nisi indivisibile instans, nec ullum datur tempus proprie præsens.—Corollaria..... 226
- Art. IV.* De spatio.—Spatium non ipsa Dei immensitas.—Spatia, quæ concipiuntur sive extra mundum, sive in loco actualis mundi, antequam produceretur, nullam realitatem habent.—Spatium nec est substantia, nec ens incorporeum dimensionibus spatialibus præditum.—Spatium in seipso identificatur cum dimensionibus corporum.—Spatium *particulare*, spatium *universale*, spatium *infinitum*, spatium *imaginarium*.—Spatium, si *formaliter* accipiatur, nihil reale est..... 230
- CAPUT IV. De legibus naturæ, ipsarumque derogatione..... 235
- Art. I.* De notione et existentia legum naturæ.—Quid intelli-

- gatur naturæ nomine.—Lex naturæ.—Ordo naturæ.—Cursus naturæ.—Thesis.—*Existunt leges naturæ, ad quarum normam substantiæ creatæ constanter operantur.*..... 235
- Art. II.* De derogatione legum naturæ, seu possibilitate miraculi.—Quinam dicantur effectus naturales.—Theoria D. Thomæ circa naturam et causam miraculi.—In quo convenient, et discriminantur *miraculum* et *effectus mirabilis*.—Non sufficit ad rationem miraculi, quod hujus causa sit utcumque homini ignota vel occulta.—Requiritur ad rationem miraculi, quod effectus producat insolita ratione.—Definitio miraculi.—Observatio circa effectum *miraculosum*.—Triplex genus miraculorum, sive miracula *quoad substantiam*, miracula *quoad subjectum*, miracula *quoad modum*.—Collatio inter præfata miracula in seipsa et quoad nos spectata.—Quid sentiendum de existentia miraculi, dum spectatur in communi, vel in particulari casu.—Thesis.—*Miracula sunt possible.*—Solvuntur objectiones.. 237
- Art. III.* De magnetismo animali seu mesmerismo..... 250
- § I. Notio, divisio ac phænomena magnetismi animalis.—Quid magnetismi nomine intelligatur.—Magnetismus *vulgaris*.—Magnetismus *transcendentalis*.—Magnetismus *hypnoticus*.—Magnetismi varia phænomena.—Phænomena *mechanica*.—Phænomena *physiologica*—Phænomena *cognoscitiva*.—Phænomena *transcendentalia*.—Quid nomine *medii* in phænomenis magneticis..... 250
- § II. Sententiæ pro explicandis phænomenis magnetismi animalis.—Theoria *negationis phænomenorum*.—Theoria *fluidorum*.—Theoria *imaginationis*.—Theoria *animæ sive animismus*.—Spiritismus et spiritualismus..... 256
- § III. Judicium de præfatis sentiis, atque de vera phænomenorum magnetismi origine et causa.—Rejicitur theoria *negationis*.—Oppugnatur theoria *fluidorum*.—Quid sentiendum de theoria *imaginationis*.—Refellitur theoria *spirituum*, quatenus includit *spiritismum*.—Quid sentiendum de theoria *spiritualismi*.—Exponitur summam nostra sen-

	Pag.
tentia circa existentiam, naturam et causas phænomenorum magnetismi.—Praxis magnetismi illicita, ut plurimum, est habenda.—Scholium circa necessitatem et rationem procedendi in discussione magnetismi, atque circa ejusdem pericula.....	260
CAPUT V. De corporibus vita præditis.....	267
<i>Art. I.</i> De vitæ notione et gradibus.—Distinctio viventium a non viventibus.—Ratio seu notio communis vitæ.—Definitio vitæ ejusque declaratio.—Conditiones quatuor, quæ ad vitam requiruntur.—Gradus vitæ: finis, forma et executio operationis vitalis.—Vita vegetativa, sensitiva et intellectiva.—Quatenus constituunt tres gradus fundamentales vitæ.—Corollaria.....	267
<i>Art. II.</i> De vitæ principio.—Assignare oportet rationem sufficientem discriminis viventium a non viventibus, simulque primum aliquod principium functionum vitalium, quod idcirco <i>principium vitale</i> aut <i>anima</i> appellatur.—Scholasticorum opiniones variæ circa naturam principii vitalis.—Recentiorum opiniones: Jatrochymici.—Vitalistæ.—Antivitalistæ.—Materialistæ.—Thesis 1. ^a — <i>Principium vitale est aliquid essenziale viventibus.</i> —Thesis 2. ^a — <i>Principium vitale a viribus physicis et chemicis discriminatur, iisdemque superius existit.</i> —Thesis 3. ^a — <i>Principium vitale in viventibus est ipsa viventis forma substantialis.</i> —Thesis 4. ^a — <i>In quolibet vivente non est nisi unicum vitale principium.</i> —Corollaria.....	271
<i>Art. III.</i> De viventibus vegetalibus.—Quid sit vegetalium vita, essentialiter spectata.—Definitio principii vitalis plantarum, atque hujus definitionis declaratio.—Triplex vegetalium potentia seu facultas, nempe, potentia nutritiva, augmentativa et generativa.—Quid sentiendum de opinione recentiorum physiologorum, qui duas tantummodo potentias vegetalibus assignant.—Vegetalium præcipuæ functiones: Absortio.—Circulatio.—Digestio.—Respiratio.—Exhalatio.—Assimilatio.—Productio florum.—	

	Pag.
Fæcundatio.—Germinatio.—Compositio.—Discrimen ab animalibus.—Plantæ carent facultate sentiendi.—Finis proximus et finis mediatas plantarum.—Rejicitur existentia viventium vegeto-animalium.....	279
<i>Art. IV.</i> De anima brutorum.—Difficultas quæstionis et varietas opinionum.—Præter substantias completas, admittere oportet substantias incompletas, sive corporeas, sive spirituales.—Entitas substantialis subsistens et non subsistens.—Thesis 1. ^a — <i>Bruta animantia intellectu et voluntate proprie dicta seu libera carent.</i> —Thesis 2. ^a — <i>Prorsus rejicienda est opinio, quæ statuit, brutorum animam non nisi intellectu et voluntate a rationali differre.</i> —Solvuntur objectiones.....	283
<i>Art. V.</i> De functionibus et potentiis vitalibus animalium.—Animalium sanguis hujusque circulatio.—Calor animalium.—Sensus communis in animalibus reperitur.—Reperitur quoque imaginatio.—Quid sit æstimativa in animalibus.—Memoria sensitiva.—Appetitus sensitivus prout in animalibus.—Facultas locomotiva.....	293
<i>Art. VI</i> Darwinismus.....	299

LIBER SEXTUS

THEODICEA

CAPUT I. De existentia Dei.....	314
<i>Art. I.</i> De possibilitate ac necessitate demonstrationis existentia Dei.—Athei dogmatici, athei negativi et athei practici.—Philosophorum opiniones circa possibilitatem demonstrationis existentia Dei.—Quid Cartesius et ontologi circa necessitatem demonstrationis existentia Dei.—Thesis 1. ^a — <i>Possibile est Dei existentiam demonstrare a posteriori seu per creaturas.</i> —Thesis 2. ^a — <i>Dei existentiam non est per se nota quoad nos, ac proinde aliqua ratione demonstrari indiget.</i> —Solvuntur objectiones.....	314

	Pag.
<i>Art. II.</i> De demonstratione existentiae Dei. — Thesis. — <i>Existit Deus.</i> — Quid intelligatur nomine Dei. — Posse existere et actu existere identificantur in Deo. — Nulla limitatio esse potest in ente necessario. — Argumentum metaphysicum pro existentia Dei. — Argumentum physicum. — Argumentum morale. — Corollaria. — Solvuntur objectiones.	320
CAPUT II. De essentia Dei.	328
<i>Art. I.</i> De ratione investigandi essentiam divinam. — Difficultas hujus quaestionis. — Ad essentiam Dei investigandam assurgimus via remotionis et via analogiae. — Attributa divina diversis conceptibus nostri intellectus respondet. — A divina essentia atque etiam invicem distinguuntur distinctione rationis. — Duplex fundamentum hujus distinctionis. — Essentia Dei spectari potest tum <i>physice</i> , tum <i>metaphysice</i>	328
<i>Art. II.</i> In quo posita sit essentia Dei. — Thesis. — <i>Dei essentia metaphysice spectata constituitur per esse a se.</i> — Solvuntur objectiones	331
CAPUT III. De attributis Dei absolutis	333
<i>Art. I.</i> De unitate et simplicitate Dei. — Deus ens necessarium, summe perfectum et infinitum. — Unum <i>affirmative</i> , et unum <i>negative</i> . — Errores circa Dei unitatem. — Thesis. — <i>Deus necessario unus seu unicus existit.</i> — Corollarium.	333
<i>Art. II.</i> De immutabilitate ac aeternitate Dei. — Thesis 1. ^a — <i>Deus est omnino immutabilis.</i> — Aeternitas quadruplici sensu accipi potest. — Definitio aeternitatis proprie acceptae, juxta Boetium, ejusdemque sensus. — Difficultas assurgendi ad veram ideam aeternitatis. — Thesis 2. ^a — <i>Deus est aeternus aeternitate, sive stricte, sive strictissime sumpta.</i> — Solvuntur objectiones. — Scholium circa diversa genera perfectionum, atque circa modum, quo in Deo reperiuntur	336
<i>Art. III.</i> De intellectu et voluntate Dei. — Deus intelligentia gaudet. — In Deo idem est esse et intelligere. — Gaudet quoque summa intelligibilitate. — Deus seipsum et alia	

	Pag.
cognoscit immediate per ipsam suam essentiam. — Intelligentia, objectum intellectum et species intelligibilis identificantur in Deo. — Objectum primum et adaequatum cognitionis in Deo est ipsa ejus essentia. — Corollaria. — Scientia <i>visionis</i> et scientia <i>simplicis intelligentiae</i> . — Thesis — <i>Futura contingentia et libera Deus certo novit; haec tamen scientia seu praescientia, nec rerum contingentiam, nec hominis libertatem tollit.</i> — Solvuntur objectiones	341
<i>Art. IV.</i> De voluntate Dei. — Inest Deo vera voluntas. — Velle et esse identificantur in Deo. — Quamvis Deus suam bonitatem necessario velit, alia tamen a se libere vel necessitate tantum hypothetica vult — Objectum primum divinae voluntatis, atque objectum secundarium ejusdem. — Deus absoluta gaudet libertate quoad res finitas, ipsiusque libertas perfectior existit hominis libertate.	348
CAPUT IV. De attributis Dei relativis	352
<i>Art. I.</i> De omnipotentia et creatione. — Potentia passiva a Deo removenda, minime vero activa. — Posterior haec summa et infinita in Deo reperitur. — Inest igitur Deo omnipotentia tum ex parte subjecti, tum ex parte objecti. — Quaedam, quae sunt possibilis absolute, a Deo produci nequeunt. — Possibilitas creationis necessarium nexum obtinet cum omnipotentia, existentia vero creationis nexum liberum. — Rerum creatio optime conciliatur cum existentia mali rebus creatis inherens — Refellitur sententia Manichaeorum circa existentiam summi mali, quod sit principium malorum.	352
<i>Art. II.</i> De Providentia Dei. — Quid providentiae nomine intelligatur, atque ejusdem definitio. — Qua ratione in Deo existat ab aeterno. — Thesis. — <i>Deus de omnibus ac singulis rebus providentiam gerit.</i> — Corollaria. — Solvuntur objectiones.	355
<i>Art. III.</i> De influxu Dei in creaturas.	359
§ I. Praenotiones ac definitiones circa Dei influxum in res creatas. — Conservatio et influxus causae primae in secun-	